

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Alienatio Canonica Rerum Ecclesiae Temporalium

**Wiestner, Jacob
Prielmeyer, Bernhard F.**

Ingolstadii, 1692

Articulus VII. De ejusmodi Redituum Beneficialium Alienatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61444](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61444)

magis proni ad eleemosynas & alias causas pias, ut rectè obser-
vat Haunold. cit. tract. 4. n. 82.

ARTICULUS VII.

De ejusmodi Redituum Beneficialium Aliena- tione.

SUMMARIUM.

1. Isti, si superflui, in causas pias impendendi,
2. Ex præcepto Ecclesie.
3. De ijs liberè testantur vi Privilegij,
4. Amplissimè indulti Clericis Romanis.
5. Pauperum & Causæ Pix nomen, qua comprehendat.
6. Et quomodo in eam Reditus impendantur.
7. Testari de ijs Clericis à Jure prohibentur.
8. Ad causas pias permittuntur vi Consuetudinis.
9. Quà liberè testandi facultatem obtineri posse, multi negant.
10. Propter defectum Rationalitatis.
11. Affirmant numero aut nomine non inferiores.
12. Per moti arg. Extravag. 2. Joan. XX. de El & one.
13. Paritate Privilegij Apostolici.
14. Et plurium Provinciarum exemplo.
15. Ejusmodi Consuetudo, an late pateat, dubium.
16. Reprobata tamen non est à Jure.
17. Neque ejus rationabilitas probata.
18. Clericis intestatis in Beneficialibus succedit Ecclesia.
19. Habitâ ratione fructuum ab ipsa perceptorum.
20. Aliquando Prælati aut aliæ Personæ Ecclesiasticæ.
21. Jure Spoliorum Camera Apostolica.
22. Aliquando Collatores Beneficiorum.
23. Vi Consuetudinis aliquando Consanguinei.
24. Argumento ab Expresso ad Tacitum deducto.
25. Ejusmodi Consuetudinis Utilitas.

Cleri-

1 **C**lericos, etsi reddituum Beneficialium Domini sint, illorum tamen partem, si quæ ad congruam sustentationem necessaria non est, expendere teneri in Pauperes aliasque pias causas: & ad profanas applicando graviter peccare patet ex *can. Quia tua, can. Res Ecclesie* 12. q. 1. *can. Quisquis &c.* ibid. q. 2. & Similibus sanctionibus Ecclesiasticis multis, & DD. non paucis expressè tradi videtur Decreto Tridentini *sess. 25. cap. 3. de Reformat.* Vnde

2 Dubium, & non levis momenti controversia oritur de Jure, quo in pios usus sunt impendendi: in qua, etsi id Naturalis Legis præceptum esse, plures sentiant, probabilius tamen cum *Soto lib. 10. De Justitia q. 4. art. 3. & Sarmiento De Redit. p. 2. cap. 1. & 2. & p. 4. cap. 1. Lessius lib. 2. de I. & I. cap. 4. n. 47. Palao Tract. 6. Diss. 1. p. 6. n. 5. & Haunoldus Tom. 1. de I. & I. Tract. 4. n. 82. & alij RR. TT. & JCTi.* permulti, id faciendi præceptum Juris Ecclesiastici, quod *citt. text.* habetur, esse defendunt; partim quòd ejusmodi obligatio Naturalis nullo solido fundamento nixa: & expeditæ resolutionis non sit, ex qua Virtute oriatur: partim verò; quòd, si obligatio illa esset Juris Naturalis, à potestate Humana, præsertim per Legem vel Constitutionem concedi non posset facultas, de ejusmodi Bonis ad quascunque causas liberè disponendi, & præsertim testandi, aut ipsis intestatis in ijs succedendi: quæ tamen Clericis quibuscunque in Vrbe ejusque districtu ad decem miliaria liberaliter indulta est Constitutionibus editis, à Sixto IV. quæ incipit, *Etsi Universis* Calend. Jan. 1474. & Julio III. quæ incipit *Cupientes* Idib. Maij 1550. cujus tenor ita habet.

4 *Motu proprio &c. statuimus & ordinamus, quòd de cetero perpetuis futuris temporibus omnes & singuli Urbis incola, cujuscunque dignitatis, status, gradus &c. de omnibus & singulis eorum immobilibus, mobilibus, & se moventibus bonis, pecunijs, juribus, actionibus & rebus alijs in dicta Vrbe & ejus districtu pro tempore consistentibus, & per eos, etiam ex fructibus, redditibus & proventibus*

Beneficijs Ecclesiarum & Beneficiorum Ecclesiasticorum &c. acquisitis, cujuscunque quantitatis, qualitatis, summa, valoris & pretij, seu conditionis existant &c. tam donatione inter vivos quam causâ Mortis, etiam Testamento, Codicillis, Fideicommissis, Legatis, aut quavis alia ultima Voluntate in favorem Consanguineorum, & Affinium suorum, & quarumvis aliarum Personarum, disponere &c. licitè valeant. Quòdque, si ab intestato decesserint, eorum bona, pecunia, jura, actiones, & res hujusmodi &c. ad ipsorum pro tempore proximiores Agnatos, & alios, qui eis, nisi Beneficiarij essent, de jure succedere deberent, aliàs juxta juris dispositionem devoluantur. Eadem facultas iisdem à Paulo V. Constit. quæ incipit *In eminenti* 18. Aprilis 1606. editâ, amplissimè est confirmata.

Porro Pauperum. & Piæ causæ nomine, secundùm Doctorem Angelicum 2. 2. q. 185. art. 7. & communem aliorum doctrinam in hac materia, veniunt quæcunque Personæ, ad vitium aut statum necessaria non habentes, & quæcunque operaria tendentia ad cultum Divinum. Quare Beneficij sui redditus, ut oportet, impendere videbitur Clericus, si ex illis imprimis ipse accipiat sustentationem: quæ non tantùm suæ Personæ, & familiæ alimenta, & salaria *can. Studeat in fin. dist. 50.* sed etiam honestas, & statui suo convenientes recreationes, hospitalitatem, & moderatas ac præsertim ex causa remunerationis factas donationes comprehendit, Navarrus *de Eccles. reddit. q. 1. Monito 36. n. 1. V. Ceterùm.* Deinde, quæ supersunt, expendat in eleemosynas, & alimenta pauperum, ex iisque juvet consanguineos, & familiares, ut secundùm decentiam statûs, siue conditionis suæ vivere (non statum suum ad majorem splendorem attollere, superbè & luxuriosè vivere &c. Sylvester *V. Clericus q. n. 11. V. Decimo quinto*) possint *can. Omnino junctâ Glosâ V. Ut mercede dist. 31. & c. 1. De Cohabit. Cleric. & mulier. Felinus in c. Postulasti 27. de Rescript. n. 6. V. Et hoc; quòd liceat. & Panormit. inc. Pervenit. 3. De Arbitr. n. 1. vel in Templo-*

H

rum,

rum & Altarium ornatus, pias fundationes, aliâque similia opera, impendat secundum S. Thomam *art. 7. cit.* & Fagnanum *in c. Si quis sanè, de Pecul. Cleric. à n. 17.* rem hanc latè & accuratè expendentem. Vnde

- 7 Gemina, & utraque maximi in Praxi momenti, Controversia oritur. Prima est; utrùm Clerici de bonis Beneficialibus superfluis liberè, & ad quascunque causas disponere, & præsertim testari possint vi Consuetudinis? Ad pias causas, quantumvis Jure prohibeantur per text. *c. Ad hac 8. c. Quia nos 9. de Testament.* testari eos vi Consuetudinis posse, desumi à DD. solet ex *c. Relatum 12. eodem Tit.* Vbi non improbanda dicitur
- 8 Consuetudo, quâ de Bonis mobilibus per Ecclesiam quæsitis, Pauperibus, & Religiosis locis, & iis, qui viventi serviêrunt, aliqua juxta servitij meritum conferantur. Vnde à contrario infertur, improbandam Consuetudinem, quâ de Bonis, intuitu Ecclesiæ quæsitis, testentur ad causas profanas.
- 9 Hujusmodi certè consuetudinem etiam, cujus initij memoria non extat, cum Panormit. *in c. Cum esses 10. de Testament. n. 5.* & Navarro *q. cit. Monito 53.* tanquam invalidam impugnant Henric. Canisius *in c. 1. de Testament. n. 18.* Molina *Tract. 2. de 1. & 1. Disput. 147. n. 31.* Valquez *de Redit. cap. 2. §. 1. n. 83.* Laiman *Theolog. Moral. lib. 4. Tract. 2. cap. & n. 3.* Pirrhing. *Method. juris Canon. lib. 3. Tit. 26. n. 42.* & alij, præter argumentum ex *cap. Relatum cit.* deductum, moti gravissima ratione; quòd Clericis Testamenti factio, ad hujusmodi saltem causas, à SS. Canonibus interdicta sit; ut congerendis opibus minùs intenti, & magis proni essent ad cleemosynas, & promovendas aliàs causas Pias; ut redditus superflui expendere in usus respondentes primæ intentioni Fundatorum, & statui Clericorum convenientes; ut, quòd *c. Cum in Officijs de Testament.* habetur, *providetur indemnitati Ecclesiarum &c.* quæ procurandi studium, cum Consuetudo, ad profanos usus testandi licentiam universaliter permittens, multùm diminuat, & extinguat:

tinguat: & contra vana, & à Clericali Ordine aliena studia excitet, pro irrationabili meritò habetur & corruptela *arg. c. 1. de Consuet. & c. Unici de Cleric. non resid. in 6.* Confirmatur; quia ejusmodi consuetudo ex una, non leve damnum infert Ecclesiis: quæ, Beneficiatorum bonis aliò averfis, negliguntur: ex altera verò parte parùm utilitatis affert hæredibus profanis: apud quos Clericorum bona vix unquam solent fructificare: imò sæpè magna mala & clades domesticas Familiis afferre, manifesto indicio Divinæ maledictionis.

Contra verò de ejusmodi bonis testandi licentiam **Con- 11**
suetudine acquiri posse cum Covarruvia in *c. Cum in Officijs cit. n. 9.* Sarmiento *de Redit. Eccles. p. 4. cap. 1. n. 8.* Garcia *de Benef. p. 2. cap. 1. n. 16.* Barbosa utroque, Petro quidem in *l. Divortio. princip. ff. Solutio matr. p. 2. n. 53.* Augustino verò *Juris Eccles. lib. 3. cap. 17. n. 68.* Gonzalez in *c. Relatum cit. n. 2.* & alijs JCTis docent ex *TT. Lessius l. cit. cap. 19. n. 43.* Azor *p. 2. Instit. lib. 7. cap. 9. quæst. 1.* Haunoldus *l. cit. Tract. 6. n. 257.* **12**
&c. Moventur etiam ipsi minimè levibus momentis rationum: & primò quidem paritate Consuetudinis, vi cujus Beneficij vacantis fructus alijs etiam Secularibus Personis applicantur: quæ *Extravag. 2. Joan. XXII. de Electione* non rejicitur. Secundo, quòd Clerici de ejusmodi bonis testari prohibeantur Jure solum Humano: cui Consuetudo, legitimè præscripta, potest præ- **13**
valere per text. *c. fin. de Consuetud.* Tertio, quòd de ijs ad causas profanas, sicut inter vivos, ita per ultimam voluntatem disponere possint vi Privilegij Apostolici, non solum particularis, sed communis, & per modum Legis, *perpetuis futuris temporibus duratura*, Clericis in Vrbe, ejusque districtu amplissimè concessi à Sixto IV. Julio III. & Paulo V. Constitutionibus *n. 4. alleg.* Cur non etiam vi Consuetudinis, præsertim immemorialis? quia hæc æquiparatur Privilegio *l. Hoc Jure §. Aqueductus ff. De Aqua quotid. & est & c. Super quibusdam 26. de V. S. & vim Legis habet l. Diuturna 33. ff. de LL. Cum circumstantiæ,*

quæ hanc, etiam illam rationabilem reddere possint, Sylvester
 ¶ 4 *V. Consuetudo n. 2. in fine.* Quartò, quia defacto in Hispania
 Galliaque, teste Covarruvia *n. 7. cit.* & alicubi etiam in Germa-
 nia nostra, teste *cit. Pirrhing. n. 39.* obtinet ejusmodi Consue-
 tudo, Papa sciente & non contradicente, ac proinde tacitè
 consentiente, juxta *Reg. Qui tacet 43. in 6.*

¶ 5 Ex duabus his sententijs Nos, etsi non leve dubium sit,
 an prædicta de superfluis liberè testandi Consuetudo tam late
 pateat, quàm ab aliquibus existimatur; partim quia Consuetu-
 dinem, vi cujus Episcopi, itaque superiores Prælati de Bonis, sua-
 rum Ecclesiarum intuitu quæsitis, sine Sedis Apostolicæ licen-
 tia liberè testentur, neque in Regnis & Provincijs, Regi Catho-
 lico, & Christianissimo subjectis, neque in Germania nostra, vel
 Polonia, neque alibi introductam ex posterioris sententiæ Af-
 fertoribus agnoscit Azor *quest. 1. cit.* partim quia ex Clericis
 inferioribus plurimi bona Beneficialia superflua non habent;
 & propterea ex eo, quòd ad causas profanas testentur, de Be-
 neficialibus superfluis ad hujusmodi causas disponendi libera
 facultas non evincitur: & qui superflua habent, & timorata
 conscientia sunt, de ijs, vel ad pias duntaxat causas, vel cum
 Superiorum licentia disponunt: Etsi, inquam, hoc dubium sit,
 & non tantùm probabilem censeamus, sed in praxi omnino
 suadeamus sententiam priorem: posteriorem tamen, spectatâ
 tam ratione quàm autoritate judicamus probabiliorem.

Neque obstat ratio allata pro priore; quia in primis argu-
 mentum à contrario ex *c. cit.* desumptum, etiam militat contra
 Consuetudinem ad causas Pias testandi de immobilibus: quam
 tamen ex ejus sententiæ Patronis plerique defendunt. Deinde
 quia textus ille est Jus merè Humanum: cui derogari Consuetu-
 dine potest per text. & DD. *in c. fin. cit. de Consuet. & L. De qui-
 bus 32. ff. de LL. præsertim Immemorali:* quæ generali, & di-
 ¶ 6 ctione etiam universali facta, Consuetudinis reprobatione sub-
 lata non censetur, nisi ejus expressa mentio fiat, Felinus *in Ru-
 br.*

br. de Rescript. n. 18. saltem, si non reprobetur tanquam irrationabilis aut iniqua. Covarruvias *lib. 2. Var. cap. 13. n. 15.* quomodo ea, de qua nobis sermo est, à Jure nusquam reprobatur: neque etiam censeri debet propterea; quòd aliquando studium bona congerendi augeat, & piè expendendi diminuat; quia hoc per accidens aliquando fit, sicut contrà per accidens aliquando Clerici sua prodigunt, aut negligunt; quòd de ipsis liberè disponere non possint. Tertiò; quia bona beneficialia juxta intentionem Fundatorū applicata hoc ipso jam sunt, quòd Clericis ad cultum Divnū ex Officio obligatis sint deputata. Et denique; quia damnum, quòd Ecclesiæ patiuntur, non est injustum; cū superflua ipsis non debeantur ex Justitia: & si ita debita aliquando fuissent, Consuetudine, præsertim immemoriali tempore præscriptâ, esse desiissent *arg. c. Super quibusdam & §. Aqueductus cit.*

17.

Altera controversia est, an ejusdem Consuetudinis vi, Clericis intestatis in ejusmodi bonis succedere Consanguinei possint? de Jure ea remanere penes propriam Ecclesiam debere, patet ex *can. Quoniam dist. 75. c. 1. c. fin. de Pecul. Cleric. c. Cū in Officijs & c. Relatum cit.* Si verò Clericus Beneficiatus fuit Ecclesiarum diversarum, relicta ab ipso bona hujusmodi, quando non apparet, ex cujus Ecclesiæ beneficio proveniant, inter illas, saltem habita ratione fructuum à singulis perceptorum, dividenda sunt ita; ut plus relinquendum sit ei, à qua fructus ampliores sunt percepti, juxta *cit. c. §. fin. c. fin. de Off. Ordin. in 6. & Barbosa ibi n. 10.*

18

19

De Jure, inquam, intellige, *Communi*, imprimis; quia ex Jure speciali, scilicet Privilegio vel Consuetudine legitimè præscripta, sicut Ecclesiæ Vacantis, ita etiam ab ejus Rectore vel Beneficiato relicta bona ad Prælatum, vel aliam Personam Ecclesiasticam spectare posse, constat ex *§. Nisi speciali c. fin. cit. Barbosa ibi. n. 3.*

20

Deinde, quia bona Clericorum, quæ verè, aut quasi Patri-

21

monialia non sunt, & non spectant ad Domesticam supellecti-

Iem, ut arcæ, mensæ, sedilia, dolia vacua & similia, vel ex Beneficiis aut Pensionibus, redditus minores quam triginta aureorum de Camera non habentibus, relicta sunt, tanquam Spolia Sedi Apostolicæ ejusque Cameræ reservata sunt *Extravag. Julij III. Pauli III. Pij IV. & V. teste Navarro Comment. De spolijs §. 14. & Canisio de Success. ab intest. n. 50. qui tamen ibidem monet, dictorum Summorum Pontificum de Spolijs Constitutiones, usu non receptas in Germania nostra. In istius tamen Superioribus Provinciis alicubi bona Clericorum, quæ Patrimonialia esse non constat, ab Episcopis aliisque Beneficiorum Collatoribus Spoliorum nomine vendicari solent: in Inferioribus autem, sive Belgicæ Provinciis, iisdem intestatis, in mobilibus intuitu Ecclesiæ quæsitis, Capitula sive Episcopos succedere, notat Vallenf. *Paratit. lib. 3. Tit. 27. n. 7.* Denique, quia ex Privilegio Apostolico iisdem ab intestato succedere Consanguineos posse, res certa est apud omnes, patetque ex Constitutionibus SS. Pontificum *n. 4. allegat.**

²³ Consuetudinem autem, vi cuius isti iisdem intestatis in bonis Beneficialibus succedant, tanquam irrationabilem & Corruptelam, cum plerisque DD. *n. 9. allegatis impugnat cit. Canisius n. 48. contra verò cum Covarruvia & istius asseclis n. 11 relatis defendit Zoësius De success. ab intest. n. 4.*

Ex quorum pugnantibus & probabilibus sententijs probabilior, & præferenda nobis videtur posterior; etsi sicut de testandi ita de intestatis, in bonis intuitu Ecclesiæ quæsitis succedendi Consuetudine, aut ita, ut aliqui volunt, latè, saltem in Germania nostra pateat, meritò quis ambigat. Sed, utcumque istud se habeat, iisdem rationibus, quibus de bonis Beneficialibus testandi, etiam Clericis intestatis succedendi Consuetudo suadetur, &

Confirmatur primò ex *c. Cùm tibi 18. junctâ Glosâ in causa de Verb. Signif.* Vbi hujusmodi Consuetudo, dum contra eam concessum privilegium latè interpretandum dicitur, sine ulla

ulla ejus reprobatione, non obscure à Papa sustinetur, saltem ubi ei contrarium Privilegium non est obtentum. Secundò *arg. Extravag. 2. Joan. XXII. de Elect.* Tertio, paritate Consue- 24 tudinis testandi; cùm enim argumentum ab *expresso ad tacitum*, in Jure validum sit per tradita ab Everardo *Loco Legali ab Expresso ad Tacitum*, Consuetudo validam reddere poterit, sicut Beneficiati Testamentum, sive dispositionem ad causas profanas Expressam, ita etiam Tacitam, ut eo ipso, quòd quis intestatus decedat, relicta ab ipso bona hi vel illi hæredes consequantur, ut rectè argumentatur Molina *cit. Dissp. 147. n. 28.* Quarto; quia tali Consuetudine permixta evitantur plurimæ lites, aliæque gravia in commoda convenientia ex incertitudine, an bona relicta Patrimonialia, an alia, an Personæ, vel Ecclesiæ 25 intuitu sint quæsitæ. Quintò denique; quia hujusmodi Consuetudo in Gallia, in Regno Castellæ, & alibi defacto viget, testibus *citt. Petro Barbosa n. 6. Vallensi n. 7. & præsertim Covarruvia n. 25.* ubi tamen utramque hanc Clericis tam ex Testamento, quàm intestatis succedendi Consuetudinem, ut secundùm ipsam pronuntietur, ab allegantibus per testes, aliòsque legitimos modos probandam monet: & demum *n. 27. in fine* Clericos ipsos salubriter hortatur, ut tam Gradûs, in quo per Sacros Ordines sunt constituti, & Officij sui, quàm Ecclesiasticæ in se benignitatis liberalitatisque memores, Ecclesiarum & Beneficiorum suorum intuitu quæsitæ bona, piis in eadem, in Pauperes & ceteras ejusmodi causas largitionibus impendendo, animarum suarum saluti consulere, & alijs Fidelibus exemplo præluere studeant; ne opes, quas, ipsis, dum vivunt, in has non largientibus, non capit Christus, rapiat Fiscus: aut isto non absorbente, beneficiorum non raro immemores, & plerumque ingrati Consanguinei absumant.

PARS